Δράσεις για τον Πολιτισμό στην Εκπαίδευση:

Ανάδειξη και αξιοποίηση στοιχείων μνημειακής αρχιτεκτονικής της Περιφέρειας Ηπείρου στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Νομός Πρέβεζας

Νεκρομαντείο

Ομάδα έργου

Επιστημονικά Υπεύθυνος Έργου: Χαράλαμπος Κωνσταντίνου, Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Οργανωτική και διοικητική υποστήριξη και παρακολούθηση της Πράξης

Αργύριος Ν. Γιαννέλος

Στέλλα Ζευγίτη

Συλλογή, επεξεργασία τεκμηρίωση ψηφιακού υλικού και δημιουργία ψηφιακού αποθετηρίου

Υπεύθυνος: Αναστάσιος Εμβαλωτής, Αν. Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Πολυξένη Μάντζου Αν. Καθηγήτρια Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης

Γεώργιος Σμύρης, Επ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Γιώργος Ζαχαρής

Ηλίας Αυδίκος

Εκπόνηση εκπαιδευτικού υλικού

Υπεύθυνος: Γεώργιος Καψάλης, Καθηγητής-Πρύτανης

Επιμέλεια Εκπαιδευτικού Υλικού

Αργύριος Ν. Γιαννέλος

Μαργαρίτα Καψάλη

Μεταξούλα Μανικάρου

Σταύρος Παπαδόπουλος

Γραφιστική επιμέλεια: Αφροδίτη Ζούκη

Ψηφιοποίηση: Γιώργος Ζαχαρής

Φωτογραφικό Υλικό

© ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

Νεκρομαντείο

Αφόρμηση

Ξέρετε το παιχνίδι «μάντεψε ποιος»;

Μπορείτε να το παίξετε στην τάξη. Κάποιος συμμαθητής σας κολλάει στο μέτωπο ένα χαρτί που γράφει το όνομα κάποιου γνωστού προσώπου. Μετά ρωτάει του άλλους, για να μάθει ποιος είναι.

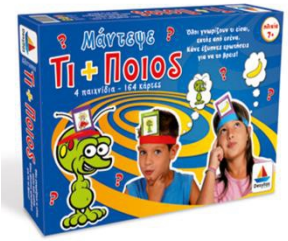

Μαντεύω σημαίνει βρίσκω κάτι άγνωστο ή κρυφό. Όμως σημαίνει και προβλέπω αυτό που θα συμβεί στο μέλλον.

Στην αρχαία εποχή, η μαντεία θεωρούνταν μία σοβαρή υπόθεση και γινόταν σε ειδικούς χώρους, που ήταν τα μαντεία.

Η **μαντεία** είναι η πρόγνωση (γνώση από πριν) όσων πρόκειται να συμβούν στο μέλλον.

Πολλές φορές χρησιμοποιούνται ως μαγικά όργανα η τράπουλα, το φλιτζάνι του καφέ κ.λπ.

Συνώνυμη είναι και η προφητεία, αλλά και ο χρησμός.

Χρησμό ονόμαζαν οι αρχαίοι την απάντηση που έπαιρναν από το μαντείο, όταν το συμβουλεύονταν για αυτό που έπρεπε να κάνουν.

Και το μαντείο τι είναι;

...είναι ένας ιερός τόπος, στον οποίο πήγαιναν απλοί άνθρωποι, καθώς και εκπρόσωποι πόλεων, για να πληροφορηθούν από τους θεούς αυτά που θα συμβούν στο μέλλον.

Υπήρχαν πολλά μαντεία στην Αρχαία Ελλάδα. Το αρχαιότερο ήταν το μαντείο της Δωδώνης, που ήταν αφιερωμένο στον Δία. Το γνωστότερο, όμως, μαντείο της αρχαιότητας ήταν το μαντείο των Δελφών, που ήταν αφιερωμένο στον Απόλλωνα.

Δωδώνη

Αυτό, όμως, που προξενούσε σε πολλούς το μεγαλύτερο ενδιαφέρον ήταν τα νεκρομαντεία.

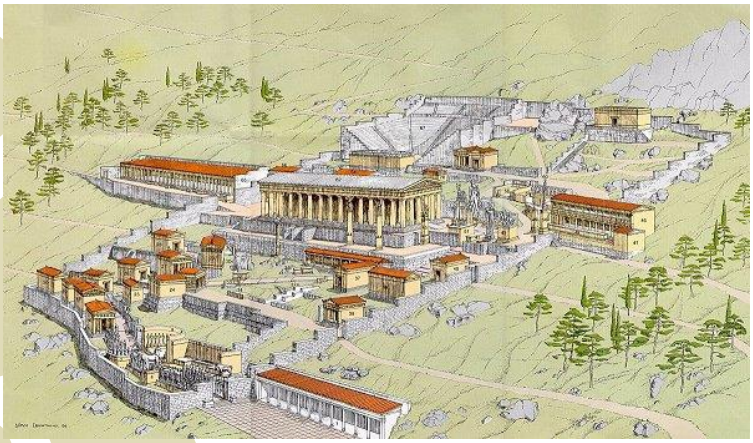

Δελφοί

Το πιο γνωστό ήταν το Νεκρομαντείο, που βρισκόταν στην Ήπειρο. Η ονομασία του βγαίνει από τις λέξεις νεκρός και μαντεία. Τι σημαίνει άραγε αυτό;

Πίστευαν στα αρχαία χρόνια πως οι ψυχές των νεκρών, έχοντας απαλλαγεί από τα σώματά τους, μπορούσαν να δουν εύκολα μέσα στον χρόνο και στον χώρο και έτσι να αποκαλύψουν γεγονότα του μέλλοντος.

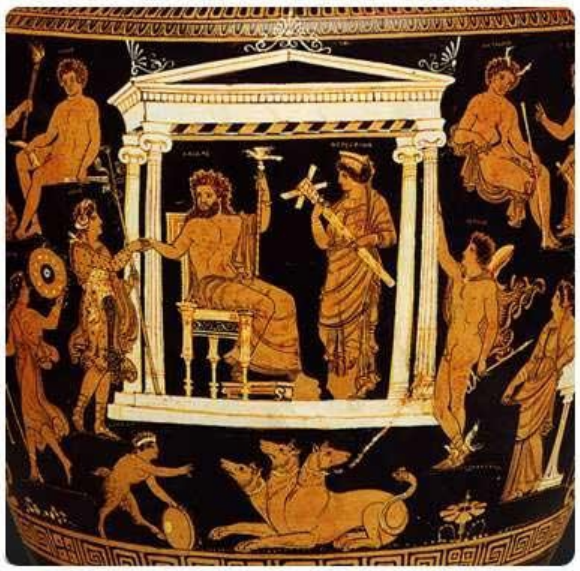

Σε αυτό το αγγείο εικονίζονται οι θεοί του Κάτω Κόσμου, που ήταν ο Πλούτων και η Περσεφόνη. Φύλακας του Βασιλείου τους ήταν ο φοβερός Κέρβερος. Τον διακρίνεις στη φωτογραφία; τι παρατηρείς;

Ας εντοπίσουμε, όμως, την τοποθεσία που βρίσκεται το αρχαίο Νεκρομαντείο.

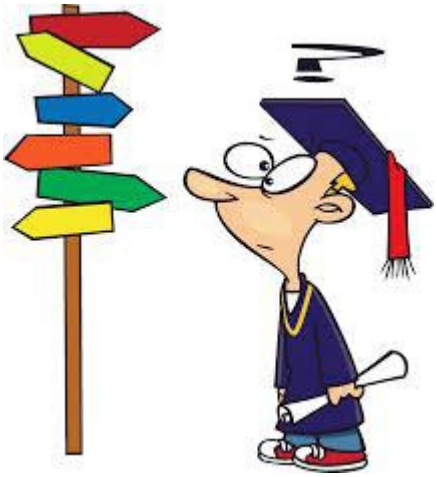

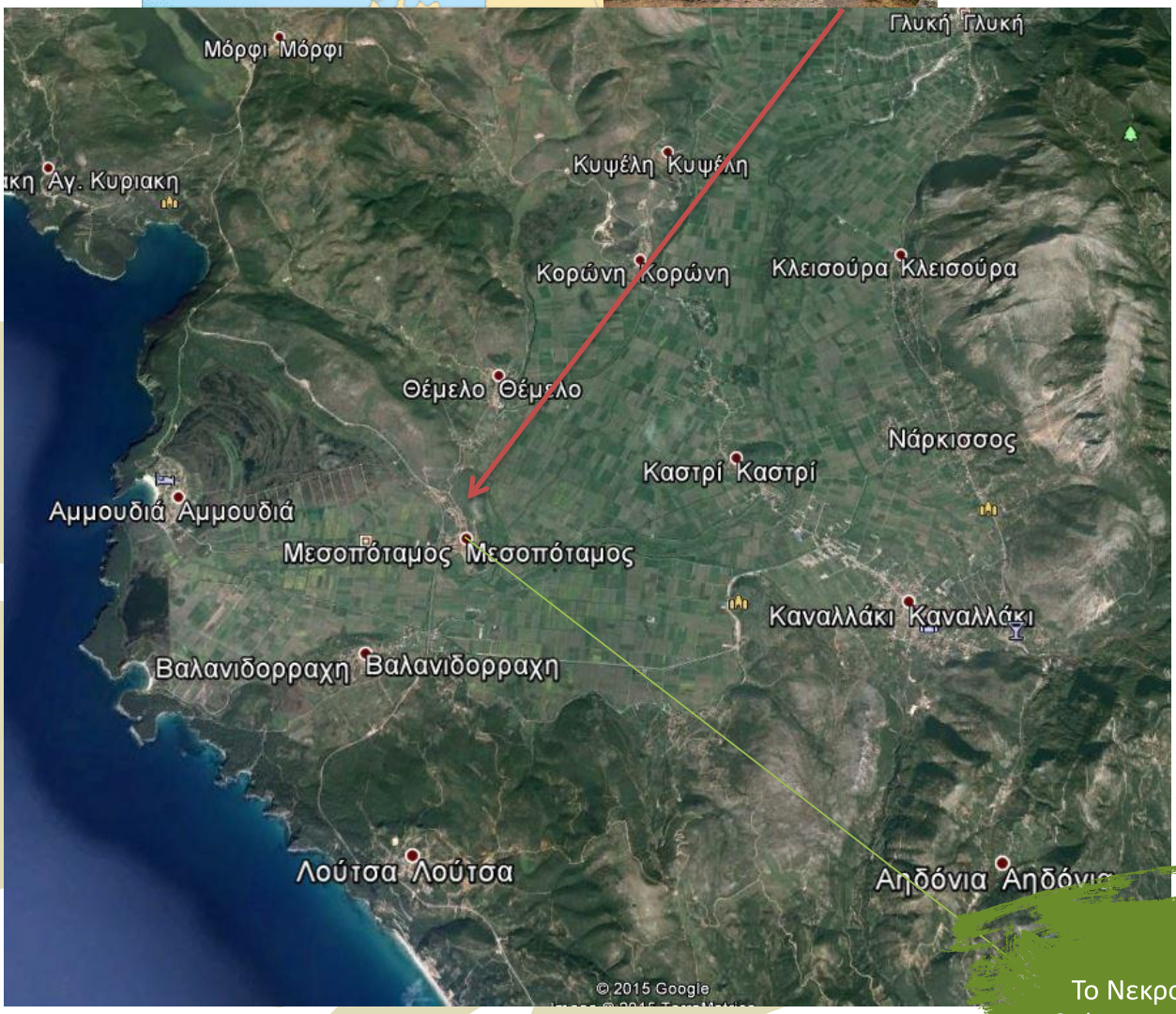

Το Νεκρομαντείο βρίσκεται κοντά στο χωριό Μεσοπόταμος του νομού Πρέβεζας.

Ο παρακάτω χάρτης απεικονίζει την περιοχή, όπως ήταν και στην αρχαιότητα. Συγκρίνετε τον χάρτη αυτόν με τον προηγούμενο και βρείτε σε ποιες σύγχρονες ονομασίες αντιστοιχούν οι αρχαίες τοποθεσίες.

Υπολογίστε τα όρια της λίμνης στον παραπάνω χάρτη.

Η τοποθεσία που είχε κτιστεί το Νεκρομαντείο δεν ήταν τυχαία. Κοντά σε εκείνο το σημείο ο ποταμός Αχέρων συναντούσε έναν άλλο ποταμό τον Κωκυτό (ονομάζεται και Μαύρος) και χυνόταν σε μία λίμνη που ονομαζόταν Αχερουσία. Επίσης ένας τρίτος ποταμός, που κατέληγε εκεί, ήταν ο αρχαίος Πυριφλεγέθων (η σημερινή ονομασία του είναι Βουβός).

Η λίμνη Αχερουσία που, πια δεν υπάρχει, όπως βλέπετε στον χάρτη, κάποτε ήταν μεγάλη. Σήμερα μετά από την αποξήρανσή της, κατά τη δεκαετία του 1950, έχει αξιοποιηθεί ως καλλιεργήσιμη γη. Η λίμνη, στην πραγματικότητα, ήταν ένα μεγάλο έλος, η οποία προκαλούσε στον επισκέπτη δέος και τον προετοίμαζε ανάλογα.

Λίγο βορειότερα βρίσκεται η Εφύρα, μία από τις αρχαιότερες πόλεις της Ηπείρου, που συνδέεται με τη λατρεία των θεοτήτων του Κάτω Κόσμου.

Πότε, άραγε, κτίστηκε το Νεκρομαντείο;

Ήρθε στο φως από τους αρχαιολόγους πριν από μισό αιώνα. Οι ανασκαφές κράτησαν αρκετά χρόνια. Ξεκίνησαν το έτος 1958 και ολοκληρώθηκαν το έτος 1977 με ένα μεγάλο χρονικό διάλειμμα.

Η αρχιτεκτονική μορφή του οικοδομήματος μπορεί να συγκριθεί με ένα μεγαλοπρεπές ταφικό μνημείο. Θυμίζει **μαυσωλείο**.

Το νεκρομαντείο του Αχέροντα βρίσκεται στην κορυφή ενός λόφου και για την κατασκευή του χρειάσθηκε να ισοπεδωθεί ο βράχος. Ένας ορθογώνιος περίβολος, που έχει είσοδο στη βόρεια πλευρά, περιβάλλει το κυρίως ιερό.

Βόρεια πλευρά

Το μνημείο του Μαυσώλου ήταν μεγαλόπρεπο μνημείο στην Αλικαρνασσό της σημερινής Τουρκίας. Από αυτό, πολλά ανάλογα ταφικά μνημεία ονομάστηκαν μαυσωλεία.

Ο αρχαιολόγος που ήταν επικεφαλής των ανασκαφών στο Νεκρομαντείο ήταν ο Σωτήρης Δάκαρης. Είχε πλούσια δράση. Το όνομά του συνδέεται και με άλλες ανασκαφές και ανακαλύψεις στην Ήπειρο, την οποία είχε περπατήσει απ' άκρο σ' άκρο, όπως ο ίδιος παραδέχτηκε σε μία συνέντευξή του στην τηλεόραση.

Ο αρχαιολόγος είναι ο επιστήμονας που αναλαμβάνει και οργανώνει τις ανασκαφές σε ένα μέρος που υπάρχει υποψία πως εκεί υπάρχουν λείψανα της αρχαίας εποχής. Προχωρεί στο έργο του αργά και μεθοδικά, με υπομονή, με πολλή προσοχή, κόπο και μελέτη. Φέρνει στο φως τα ερείπια του παρελθόντος, καθώς και πληροφορίες για τους ανθρώπους που έζησαν πολλά χρόνια, πριν από εμάς.

Ας παίξουμε τους αρχαιολόγους

(βλ. στο τέλος σχετικό φύλλο εργασίας)

Είσαστε στην ανασκαφική ομάδα του σχολείου σας. Ο δάσκαλος έχει φροντίσει, ώστε στο σκάμμα της σχολικής αυλής να είναι θαμμένα κάποιοι «αρχαιολογικοί θησαυροί» (κομμάτια από ένα πήλινο αγγείο, ένα γυάλινο δοχείο, σποράκια, πέτρες που βρίσκονται σε κυκλική διάταξη). Εσείς πρέπει να είστε εφοδιασμένοι με τα απαραίτητα εργαλεία του αρχαιολόγου, για να φέρετε σε πέρας την αποστολή σας.

Θα χρειαστείτε:

- Μικρές πλαστικές σακούλες, όπου θα τοποθετείται το κάθε εύρημα.
- Μετροταινία
- Αυτοκόλλητες ετικέτες για την ονομασία κάθε ευρήματος
- Πινέλα
- Φωτογραφική μηχανή
- Πλαστικά φτυαράκια και κόσκινο
- Τετράδιο για τη συμπλήρωση των πληροφοριών. Οι αρχαιολόγοι κρατούν ημερολόγιο
- Ένας πίνακας για την αναγραφή των αντικειμένων που ανακαλύπτονται

Μπορούμε, επίσης, να χωριστούμε σε ομάδες και να χωρίσουμε το σκάμμα με νήμα και πασσάλους. Στο κάθε τμήμα του σκάμματος εργάζεται και μία διαφορετική ομάδα.

Αφού ολοκληρώσετε την ανασκαφή, πρέπει να διατυπώσετε υποθέσεις και να σκεφτείτε μία ιστορία με οδηγό τα ευρήματά σας (Βλ. φύλλο δραστηριοτήτων 2).

Παρατηρήστε το οικοδομικό υλικό. Από τι ήταν φτιαγμένο το μνημείο;

Το κτίσιμο (τοιχοδομία) γινόταν με την πέτρα, η οποία συνήθως είχε ακανόνιστο σχήμα με πολλές γωνίες (πολυγωνικό).

Οι πύλες ήταν σιδερένιες (σιδερόφραχτες).

Εσωτερικά, οι χώροι διαιρούνταν με διαδρόμους, χωρίς παράθυρα, ώστε να είναι προσαρμοσμένοι στο είδος της λατρείας και τις τελετουργίες που γίνονταν εκεί.

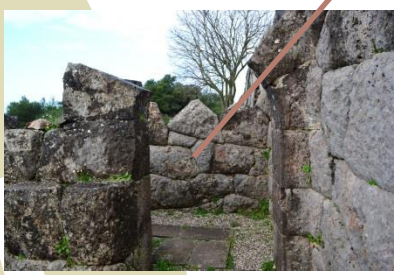

Τι ξέρουμε για την ιστορία του μνημείου αυτού;

Η παλαιότερη χρήση του λόφου, όπου σώζεται το νεκρομαντείο μας, οδηγεί αρκετά πίσω στο παρελθόν, στα μυκηναϊκά χρόνια (14ος-13ος αι. π.Χ.). Είχαν βρεθεί στην ίδια περιοχή τρεις παιδικοί τάφοι με λιγοστά ευρήματα. Αργότερα στον χώρο πρέπει να ιδρύθηκε ιερό αφιερωμένο στη θεότητα της Γης, όπως δείχνουν όστρακα αγγείων, που βρέθηκαν κοντά και χρονολογούνται μέχρι και τα μέσα του 7ου αι. π.Χ.

Το κύριο τμήμα του ιερού χρονολογείται την εποχή που ονομάζονταν ελληνιστικοί χρόνοι (τέλη 4ου - αρχές 3ου αι. π.Χ.), στο τέλος του 3ου αι. π.Χ. προστέθηκε στα δυτικά του αρχικού ιερού ένα συγκρότημα με μια κεντρική αυλή, γύρω από την οποία υπήρχαν δωμάτια και αποθήκες. Το ιερό, με αυτή τη μορφή, λειτούργησε συνεχώς για δύο αιώνες περίπου. Με την κατάκτηση της Μακεδονίας από τους Ρωμαίους καταστράφηκε το 167 π.Χ., οπότε και σταμάτησε η λειτουργία του.

Ιστορικό βέλος

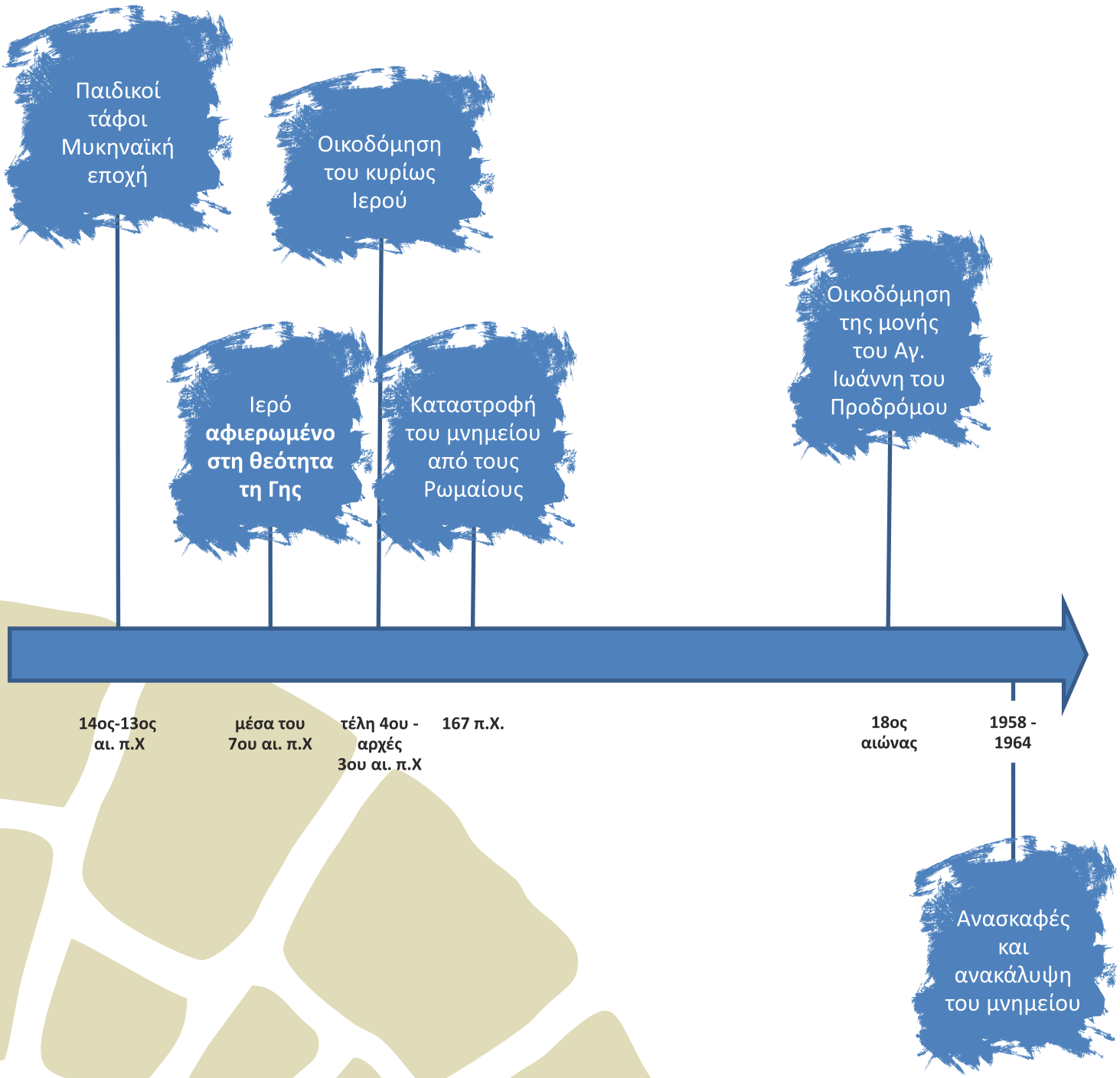

Ας ξαναδούμε το μνημείο από ψηλά

Τι είναι όμως αυτό το κτίριο;

Εδώ φαίνονται τα όρια του κυρίως ιερού μέσα στον περιβάλλοντα χώρο του μνημείου.

Ενώ στην κάτω φωτογραφία διακρίνεται από κοντά το κυρίως ιερό.

Προσέξτε, επίσης, στην τελευταία φωτογραφία το μεγάλο πάχος που είχαν οι τοίχοι του κυρίως ιερού.

Η μεγαλύτερη έκπληξη, όμως, του μνημείου βρίσκεται κάτω από το κυρίως ιερό!

Αυτός ο θάλαμος που βρέθηκε κάτω από το κυρίως ιερό έχει κατασκευαστεί με ιδιαίτερη φροντίδα για την ακουστική του. Έχει ονομαστεί ανηχοϊκός θάλαμος, επειδή ο ήχος παγιδεύεται ανάμεσα στα 15 πέτρινα τόξα που στηρίζουν την οροφή του. Το αποτέλεσμα είναι εκπληκτικό καθώς υπάρχει τέλεια ηχομόνωση. Κάτι σαν ένα σύγχρονο στούντιο ηχογράφησης! Αυτό επιδρούσε έντονα στον επισκέπτη, ο οποίος αισθανόταν πως βρισκόταν πραγματικά στο Βασίλειο του Κάτω Κόσμου.

Οι αρχαίοι πίστευαν πως ανοίγματα στην επιφάνεια της γης, σπηλιές, ποτάμια, που εξαφανίζονται στα έγκατα της γης και εμφανίζονταν ξανά μυστηριωδώς κάπου αλλού, μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως περάσματα που οι αρχαίοι θεωρούσαν ότι οδηγούσαν στον Κάτω Κόσμο. Το σημείο που βρισκόταν το αρχαίο Νεκρομαντείο θεωρείτο πως ήταν ένα τέτοιο μέρος εισόδου στον Κάτω Κόσμο.

Σύμφωνα με την παράδοση, ο νεκρός εισερχόταν στον κάτω κόσμο, διασχίζοντας τον ποταμό Αχέροντα και στη συνέχεια τη λίμνη με τη βάρκα του Χάροντα, ο οποίος χρέωνε έναν οβολό.

Χωριστείτε σε ομάδες και αναζητήστε στο βιβλίο Ιστορίας της Γ΄ τάξης
τον μύθο της αρπαγής της Περσεφόνης από τον Πλούτωνα.
Εκεί θα βρείτε και άλλους ήρωες που κατέβηκαν στον Άδη και επέστρεψαν.

Ο Οδυσσέας βρίσκεται στο νησί της Κίρκης, η οποία τον συμβουλεύει να πάει στο Βασίλειο του Άδη για να συμβουλευτεί τον μάντη Τειρεσία σχετικά με την τύχη του ταξιδιού του, για την επιστροφή του ίδιου και των συντρόφων του στην Ιθάκη. Φτάνοντας εκεί στο μέρος που μοιάζει να είναι το ίδιο με το Νεκρομαντείο προσφέρει θυσία στους θεούς και τότε εμφανίζονται οι ψυχές των νεκρών. Πρώτα συναντά τον σύντροφό του Ελπήνορα που είχε σκοτωθεί στο παλάτι της Κίρκης. Έπειτα βλέπει τον Τειρεσία, τον τυφλό μάντη, ο οποίος του προφητεύει ότι θα γυρίσει στην πατρίδα του και μαθαίνει όλα όσα θα του συμβούν εκεί. Συναντά και άλλες ψυχές μεταξύ αυτών την μητέρα του Αντίκλεια, τον Αγαμέμνονα, τον Αχιλλέα και άλλους.

(βλ. Φύλλο Δραστηριοτήτων 3)

Φυσικά, δεν ήταν μόνο οι αρχαίοι ήρωες που επέλεγαν μια τέτοια περιπέτεια, προκειμένου να πάρουν τον χρησμό που επιθυμούσαν από τον Κόσμο των Νεκρών. Πολλοί κοινοί θνητοί έκαναν το ίδιο.

Οι περιπέτειες ενός αρχαίου προσκυνητή

Ο Νικίας είναι ο μεγαλύτερος γιος του Νικάνορα που ακολούθησε τον Μέγα Αλέξανδρο στη μεγάλη του εκστρατεία στη μακρινή Ασία. Όταν ο πατέρας του Νικία έφυγε ο ίδιος ήταν μικρός. Τον θυμάται και του λείπει. Η μητέρα του μιλούσε συχνά για αυτόν στον ίδιο και στα αδέλφια του. Στα πρώτα χρόνια έφταναν ειδήσεις για τον ίδιο, όμως εδώ και αρκετά χρόνια δεν έχουν καμία πληροφορία. Όλοι στην οικογένεια απέφευγαν να σκέφτονται το χειρότερο, όμως κατά βάθος αυτό φοβούνται. Κάποιοι γύρισαν είπαν πως αν ζούσε θα έπρεπε να τον είχαν συναντήσει ή να ακούσουν κάτι για αυτόν στη Βαβυλώνα, όταν επέστρεψαν τα στρατεύματα του μεγάλου στρατηλάτη από την Ινδία.

Ο Νικίας, μεγάλος πια, αποφασίζει να μάθει την αλήθεια. Είχε ακούσει ότι πίσω από τα ψηλά βουνά υπάρχει ένα μυστήριο μαντείο όπου οι ψυχές των νεκρών εμφανίζονται σε αυτούς που ζητούν να έρθουν σε επαφή μαζί τους και απαντούν στα μεγάλα τους ερωτήματα. Είναι καιρός που ο Νικίας σκεφτόταν αυτό το ταξίδι στο «Νεκρομαντείο», στο μαντείο των νεκρών. Το ταξίδι βέβαια δεν ήταν εύκολο, ούτε μικρό. Αλλά και εκεί η διαδικασία θα ήταν αβέβαιη και μεγάλη, όπως είχε μάθει.

Λίγες εβδομάδες μετά το πλοίο του έφτανε στον προορισμό του κι ο Νικίας πατούσε το πόδι του ξανά σε ξηρά. Ήταν το ακρωτήριο Χειμέριο όπου λέγεται πως έφτασε πριν από πολλά χρόνια και ο Οδυσσέας, για να μάθει από το νεκρό μάντη Τειρεσία το μέλλον του περιπετειώδους ταξιδιού του. Εδώ στο Φανάρι της Θεσπρωτικής γης ξεκινούσε μία ανηφορική διαδρομή που θα τον οδηγούσε μετά από έξι χιλιόμετρα στο φημισμένο μαντείο.

Ο Νικίας βρίσκεται επιτέλους έξω από τις μεγάλες σιδερένιες πύλες του Μαντείου. Πουθενά δεν υπάρχουν παράθυρα. Ο μεγάλος πέτρινος όγκος του μνημείου σε συνδυασμό με το γύρω τοπίο τον κάνουν να αισθάνεται πως ήρθε πραγματικά στο Βασίλειο του κάτω Κόσμου. Και αυτό μπροστά του ήταν σίγουρα το παλάτι τους. Χτύπησε δυνατά και μετά από λίγο η μεγάλη θύρα άνοιξε. Τον υποδέχτηκε ένα γέρος ιερέας, ο οποίος σιωπηλός του έκανε νόημα να τον ακολουθήσει. Η περιπέτειά του στο σκοτεινό Ανάκτορο του Άδη μόλις ξεκινούσε.

Τελετουργικό

Ας παρακολουθήσουμε τον Νικία μέσα στο Νεκρομαντείο. Για να μπορέσουμε να καταλάβουμε τι ακριβώς συνέβη εκεί. Ως οδηγό μας θα συμβουλευτούμε το παρακάτω σχεδιάγραμμα.

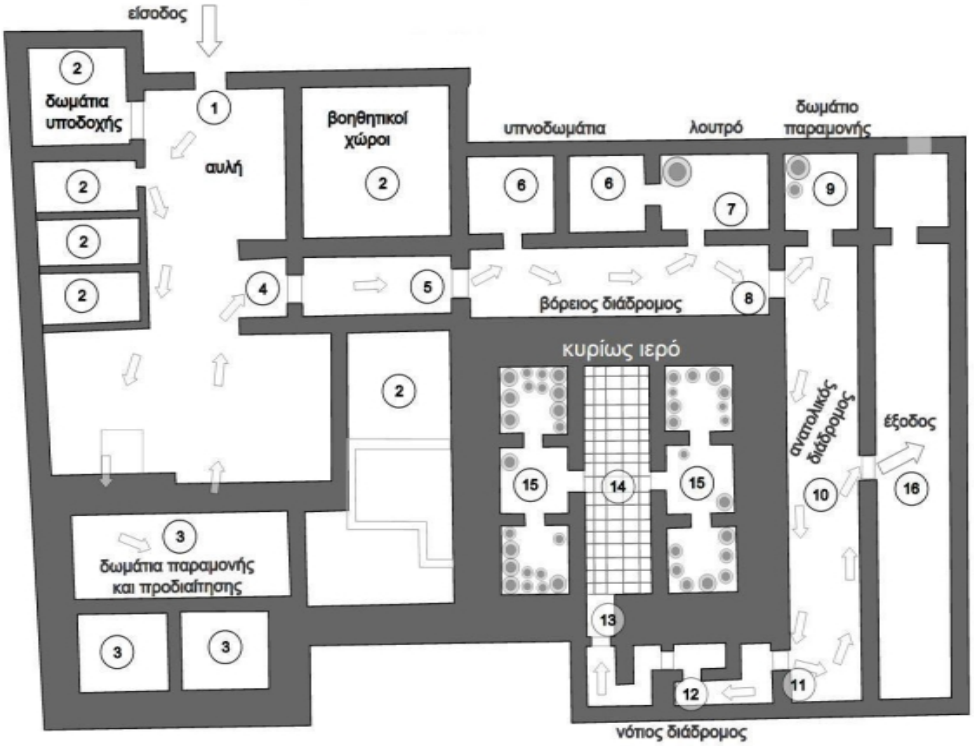

Ο Νικίας μπήκε μέσα σε μία αυλή. Εκεί τον υποδέχτηκε ένας ιερέας (1).

Οι ιερείς τον υποδέχονταν και τον οδηγούν στα δωμάτια υποδοχής (2) που βρίσκονται δίπλα. Εκεί υπήρχαν και άλλα δωμάτια, τα οποία ήταν βοηθητικοί χώροι ή χώροι προσωπικού (2).Το πρώτο πράγμα που έκαναν οι ιερείς του νεκρομαντείου ήταν να πάρουν πληροφορίες για τον λόγο της επίσκεψης, την οικονομική και την κοινωνική κατάστασή του και στη συνέχεια τον οδηγούν στο νότιο τμήμα της αυλής όπου βρίσκονται τα δωμάτια παραμονής(3).

Εκεί παρέμεινε οι επισκέπτης μας, για να προετοιμαστεί για τη δοκιμασία που θα ακολουθούσε. Μετά την προετοιμασία του, ο ιερέας θα τον οδηγήσει μέσα από τις δύο πύλες (4) & (5) στα υπνοδωμάτια (6).

Εδώ ο Νικίας θα ακολουθήσει ειδική δίαιτα με κουκιά, χοιρινό λίπος και όστρακα, ουσίες που προκαλούν κάποια αναστάτωση στον οργανισμό του. Όταν έκρινε ο ιερέας ότι ήταν έτοιμος, τον οδήγησε στον ανατολικό διάδρομο μέσα από την τρίτη πύλη (8). Πριν από αυτό, όμως, έπρεπε να επισκεφτεί το λουτρό (7), όπου θα ρίξει μια πέτρα δεξιά του, για να εξορκίσει το κακό και θα πλύνει τα χέρια του στο λουτήρα (ένα πιθάρι με νερό).

Μετά το πλύσιμο των χεριών, ο επισκέπτης οδηγείται στο τελευταίο βόρειο δωμάτιο παραμονής (9) για άγνωστο χρονικό διάστημα, όπου η δίαιτα ήταν αυστηρότερη και οι προσευχές συνεχείς. Το σκοτάδι κυριαρχεί, οι αισθήσεις επηρεάζονται.

Τελικά, με οδηγό τον ιερέα, ο επισκέπτης μας βγαίνει στον ανατολικό διάδρομο (10), όπου προσφέρει θυσία (συνήθως πρόβατο) και κατευθύνεται στην πύλη (11) του νότιου διαδρόμου. Ο νότιος διάδρομος (12) είναι δαιδαλώδης σαν λαβύρινθος με τοξωτές πύλες που είχαν σιδερένιες πόρτες με καρφιά, κάτι που τον έκανε να αισθάνεται πως βρισκόταν στο κατώφλι του κάτω κόσμου. Εδώ πρόσφερε στους θεούς άλευρα (άλφιτα ονομάζονταν) μέσα σε πήλινες λεκάνες που τις σπάει επιτόπου.

Ακόμη και σήμερα τηρείται το έθιμο μετά από μία κηδεία οι άνθρωποι να πηγαίνουν σε μία βρύση ή πηγή και να πλένονται με νερό πετώντας πίσω τους νερό ή μία πέτρα.

Η τελευταία πύλη είναι η είσοδος του ιερού (13), επίσης, σιδερόφρακτη και οδηγεί στην κεντρική αίθουσα του ιερού (14).
Δεξιά και αριστερά υπήρχαν τρία δωμάτια. Είναι αποθηκευτικοί χώροι (15) για δημητριακά και προσφορές των επισκεπτών. Εδώ στην κεντρική αίθουσα (14) γίνονται οι «χοές», δηλ. προσφορές σε υγρή μορφή, όπως γάλα, μέλι, κρασί και αίμα θυσιασμένων ζώων.

Χύνονται στο πάτωμα, για να εξευμενίσουν τους θεούς του κάτω κόσμου. Μετά από αυτό, άρχιζαν να εμφανίζονται οι «σκιές» των νεκρών και μιλούσαν.

Ο Νικίας δεν θυμάται καλά τι έγινε μετά. Περπατάει σαν ζαλισμένος τον δρόμο του γυρισμού. Μία θλίψη ανάμεικτη με χαρά είναι ζωγραφισμένη στο πρόσωπό του. Ξέρει, μόνο, πως ο πατέρας του είναι ένας από τους ήρωες της εκστρατείας του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Έτσι τον τιμούνε στο σκοτεινό βασίλειο και έτσι θα τον θυμούνται όσοι είναι ζωντανοί και τον είχαν γνωρίσει πίσω στην πατρίδα.

Πέρασαν πολλοί αιώνες και στο μέρος εκείνο διασώζονταν αόριστες φήμες και θρύλοι για την ύπαρξη του νεκρομαντείου. Στον ίδιο χώρο χωρίς να το γνωρίζουν οι άνθρωποι της εποχής τους, τον 18ο αιώνα έκτισαν ένα άλλο, αυτή τη φορά, θρησκευτικό μνημείο.

Είναι το μοναστήρι του Αγίου Ιωάννη του Πρόδρομου.

Δραστηριότητα

Σημειώστε τις σκέψεις και τα συναισθήματα που σας δημιουργεί η τόσο κοντινή ύπαρξη αυτών των δύο μνημείων:.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Διάβασε το παρακάτω κείμενο. Κάποια στοιχεία δεν ανήκουν στην εποχή του Νικία. Εντόπισέ τα και σημείωσέ τα εδώ.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ο Νικίας έχει πάρει τον δρόμο του γυρισμού. Είναι βυθισμένος στις σκέψεις του, για αυτό δεν ακούει πια τους ήχους των κατοικημένων περιοχών που πλησιάζει, ούτε τους θορύβους από τα κάρα και τα αυτοκίνητα που ακούγονται σε απόσταση. Η φύση μοιάζει υπέροχη αυτή την εποχή, ο ήλιος βρισκόταν ψηλά, αλλά δεν είχε ζέστη.

Από μακριά φαινόταν να βγαίνει καπνός από την εστία κάποιας οικίας. Κάπου παραπέρα διακρινόταν ο τρούλος ενός μοναστηριού. Συνέχισε την πορεία του. Τώρα συναντούσε ανθρώπους και ήταν φανερό πως πλησίαζε στον προορισμό του. Χαιρέτησε έναν νεαρό, καθώς τον προσπερνούσε. Φορούσε τζιν παντελόνι και ένα λευκό χιτώνιο που έφερε πάνω του μία φράση «Γνώθι σ'αυτόν». Την ήξερε αυτή τη φράση, υπήρχε σε ένα άλλο σπουδαίο μαντείο του κόσμου του, στους Δελφούς. Ναι, τώρα πια ήξερε καλά, πόσο σημαντικό είναι να γνωρίζεις τον εαυτό σου. Μηχανικά τράβηξε από το πουγκί του δύο λίρες για τα ναύλα της επιστροφής.

Φύλλο Δραστηριότητας (2)

Με οδηγό το ίδιο σχεδιάγραμμα μπορείτε να σχεδιάσετε τον χώρο με κιμωλία στο δάπεδο της αυλής του σχολείου και να κάνετε μία θεατρική αναπαράσταση του ταξιδιού του Νικία στο Νεκρομαντείο.

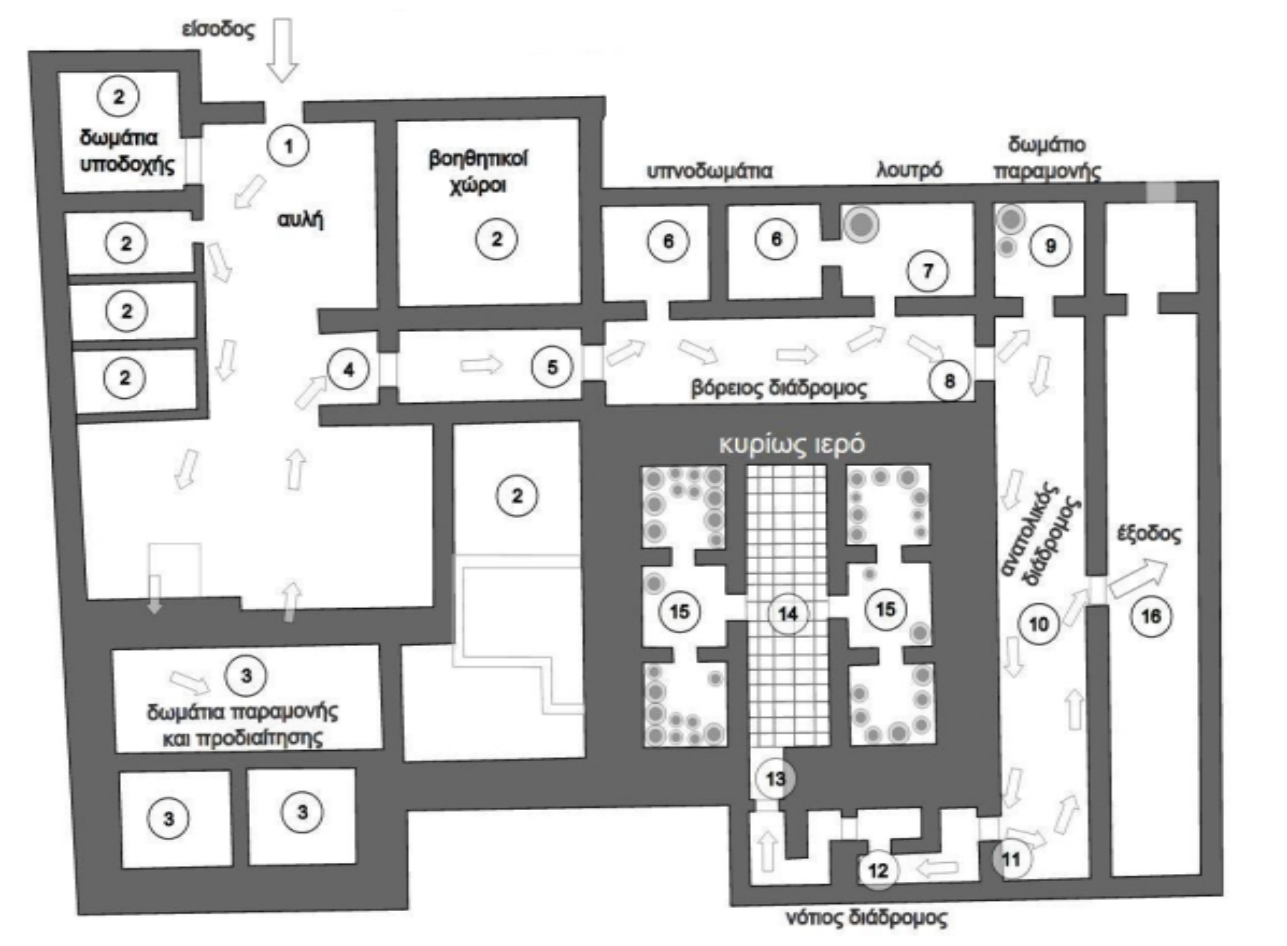

Ο σκηνοθέτης θα είναι ο δάσκαλος που θα δώσει αναλυτικές οδηγίες.

Μπαίνοντας στο μνημείο

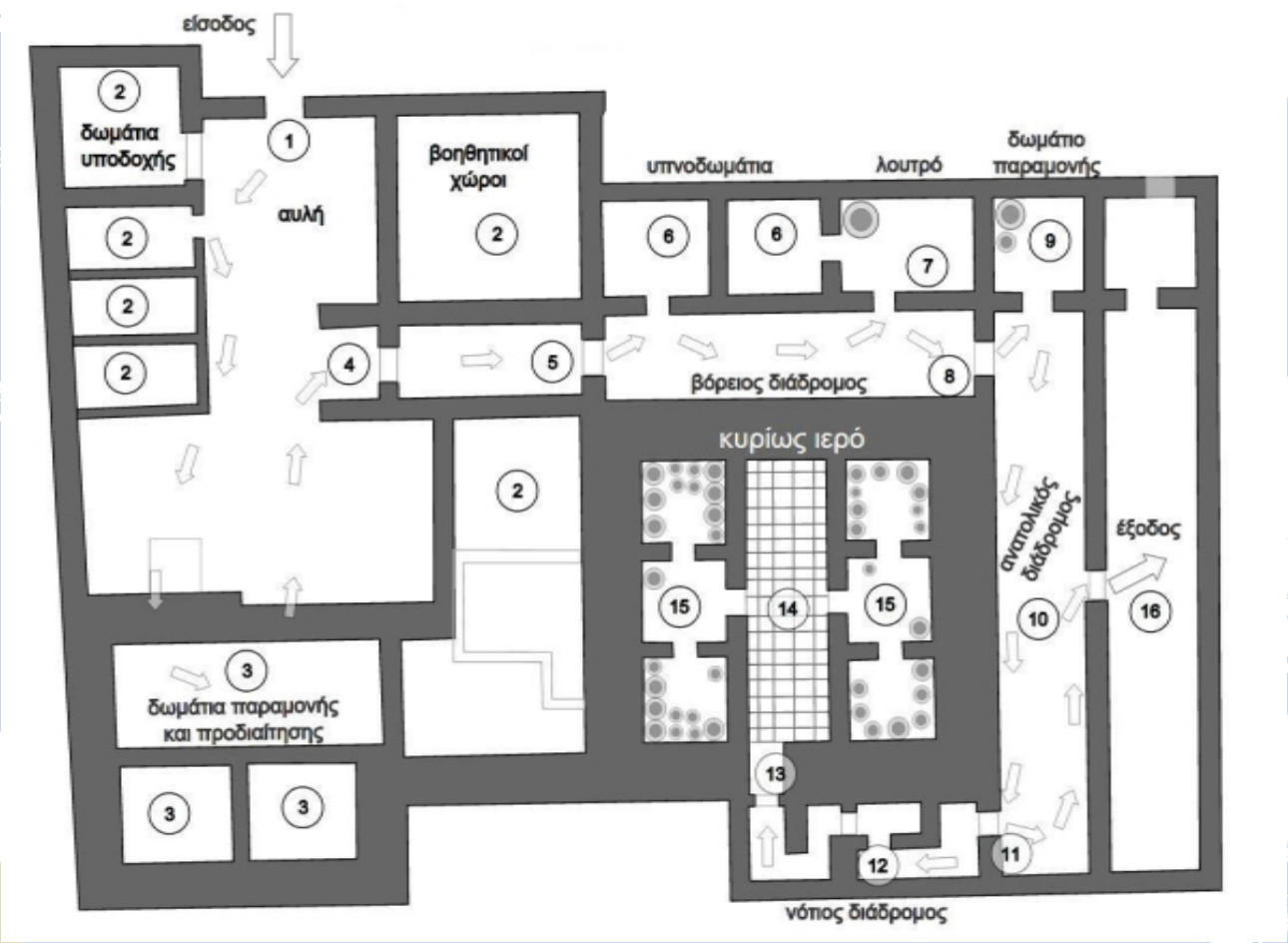

Χρησιμοποιώντας το παραπάνω σχεδιάγραμμα, περιηγηθείτε στον χώρο, αναγνωρίζοντας τα σημεία που έχουν αναγραφεί σε αυτό.

Φύλλο εργασίας (1)

Βγάλτε φωτογραφίες σε καθέναν από τους κύριους χώρους, για να τις κολλήσετε στο προηγούμενο σχεδιάγραμμα, το οποίο προηγουμένως μπορείτε να το έχετε εκτυπώσει σε μεγαλύτερο μέγεθος (Α3) αργότερα στην τάξη σας.

Φύλλο Δραστηριότητας – Ιστορικό βέλος

Συμπληρώστε το σχεδιάγραμμα:

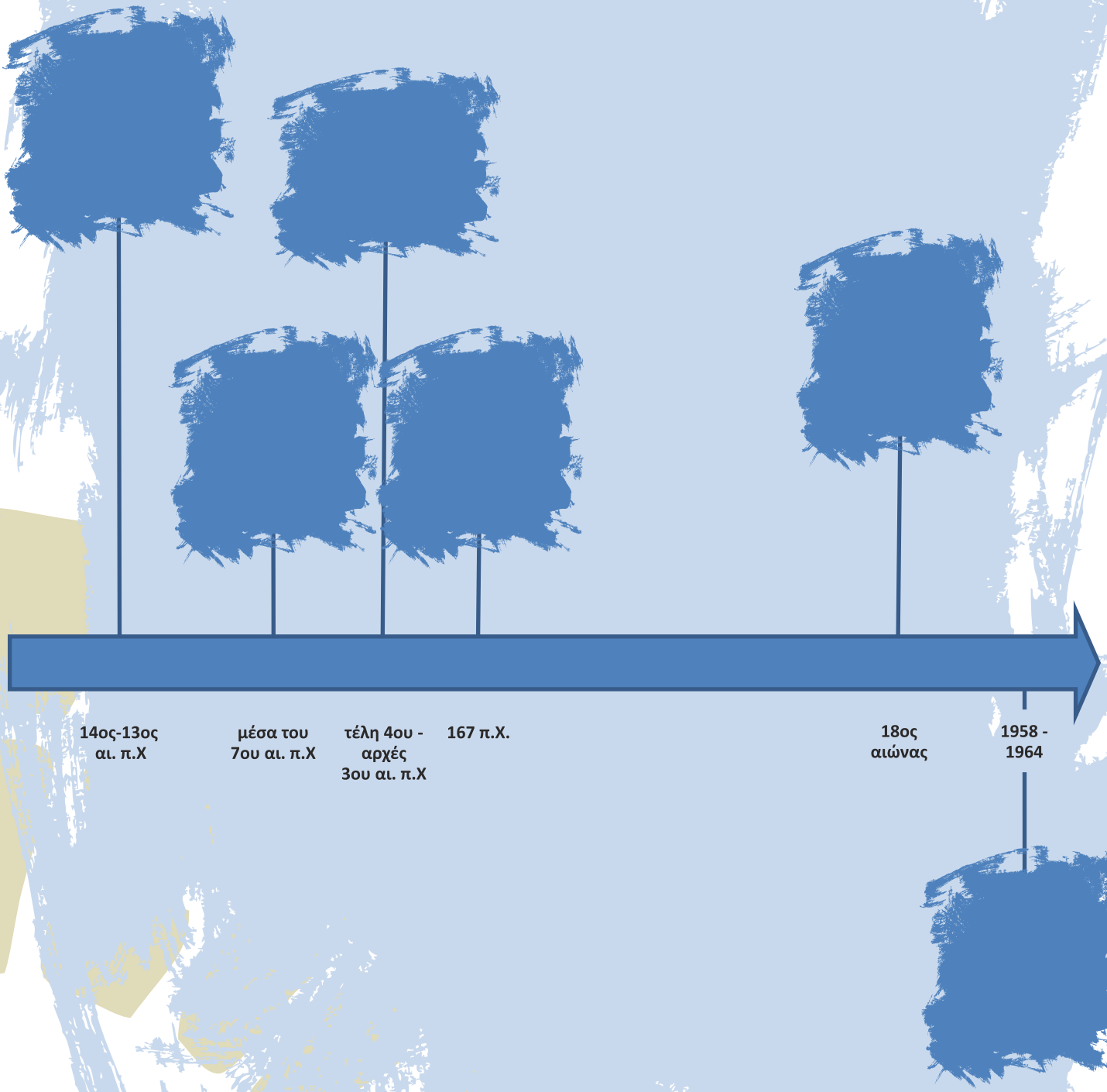

Σταυρόλεξο – Το Νεκρομαντείο

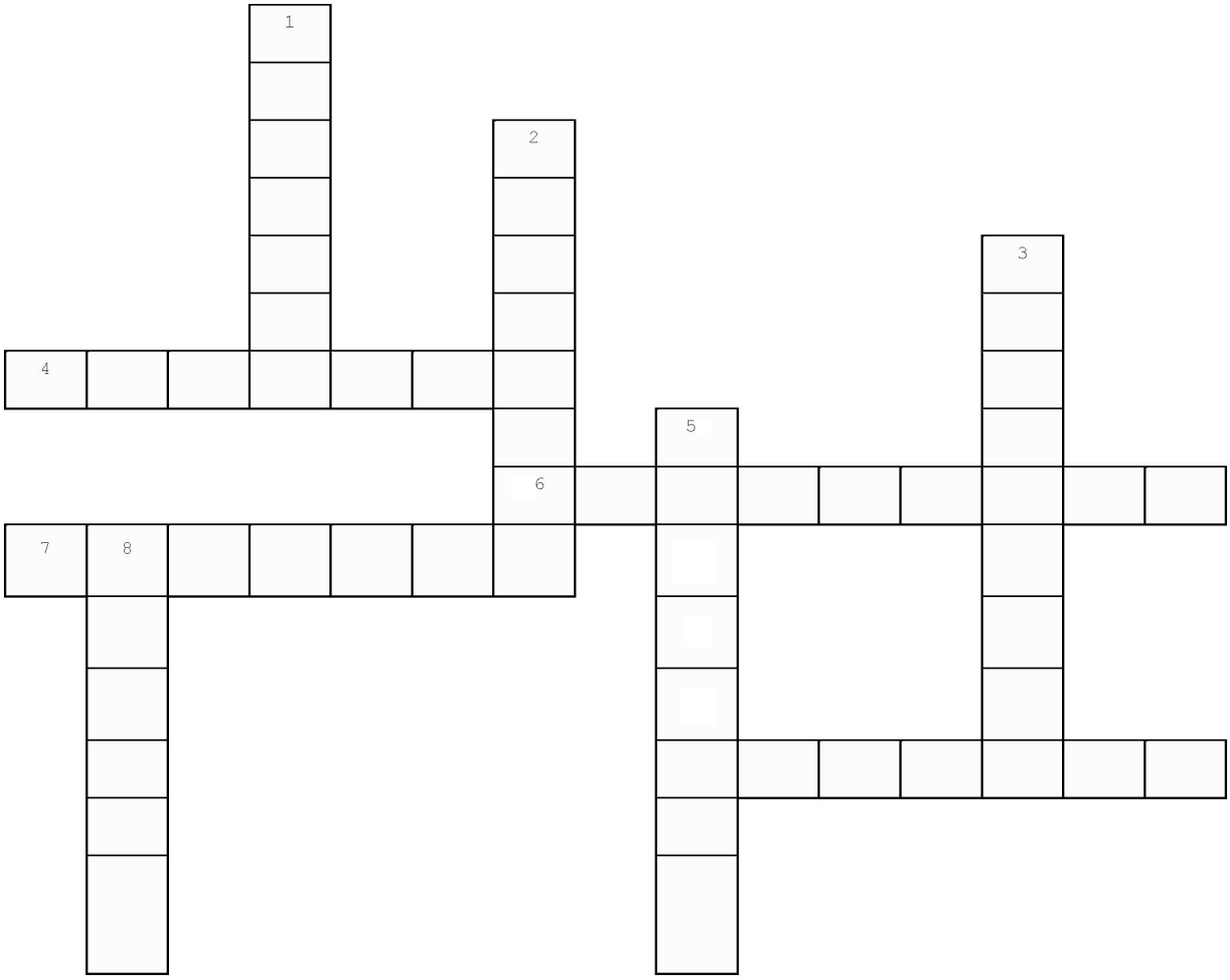

Οριζόντια

4. Για αυτόν επισκέπτονταν στην αρχαιότητα το Νεκρομαντείο.

6. Αποξηράνθηκε, για να γίνει καλλιεργήσιμη γη.

7. Ο αρχαιολόγος που έκανε τις ανασκαφές στο Νεκρομαντείο.

9. Κατέστρεψαν το μαντείο το 167 π.Χ.

Κάθετα

1. Ένας από τους τρεις ποταμούς του Άδη.

2. Ομηρικός ήρωας που πήγε στον Κάτω Κόσμο.

3. Κτίστηκε πάνω από το αρχαίο μνημείο.

5. Φύλακας του Κάτω Κόσμου.

8. Άλευρα που πρόσφεραν στους θεούς οι αρχαίοι.

Φύλλο Δραστηριοτήτων - Ας παίξουμε τους αρχαιολόγους

Κατά τη διάρκεια της ανασκαφικής εργασίας συμπληρώνετε το παρακάτω φυλλάδιο τα ευρήματά σας και διατυπώνετε υποθέσεις. Στο τέλος σκέφτεστε μία ιστορία έτσι που να ενώνει λογικά όλα όσα βρήκατε.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: _____

ΟΜΑΔΑ:_____

1. Κατάλογος Ευρημάτων.	
2. Διατύπωση υποθέσεων.	
3. Καταλήγουμε σε μία ιστορία.	

Φύλλο Δραστηριοτήτων

Ανατρέξτε στο βιβλίο της Ιστορίας της Τρίτης Δημοτικού και αφηγηθείτε στην υπόλοιπη τάξη με δικό σας τρόπο την ιστορία του Οδυσσέα και της Ευρυδίκης. Μπορείτε προηγουμένως να γράψετε τα κύρια σημεία ή την περίληψη αυτής της ιστορίας παρακάτω.

Δράσεις για τον Πολιτισμό στην Εκπαίδευση:

Ανάδειξη και αξιοποίηση στοιχείων μνημειακής αρχιτεκτονικής

της Περιφέρειας Ηπείρου στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

www://mnimeia.ptde.uoi.gr/

mnimeiaki.arxitektoniki

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΕΣΠΑ 2007-2013
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης